

Dr. Esra CENKÇİ

KAYITLI SERMAYE SİSTEMİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	XXI
SEÇİLMİŞ İKİNCİL MEVZUAT	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL ESASLAR

I. Temel Kavramlar.....	5
A. Kayıtlı Sermaye.....	5
1. Kavram ve Tanım	5
2. Özellikleri.....	9
a. Esas Sözleşmede Gösterilmesi	9
b. Genel Kurul Kararı ile Yükseltilebilmesi	9
aa. Genel Kurulun Tavan Yükseltme Kararının Hukuki Niteliği.....	9
bb. Genel Kurulun Tavan Yükseltme Yetkisinin Sınırları	11
(1) Yetkili Makamdan İzin Alınması.....	11
(2) Miktar İtibariyle Sınırı	14
i. Genel Olarak.....	14
ii. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda	18
iii. Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıklarda	19
cc. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Onayı.....	20

(1) İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Genel Bilgiler	20
(2) Kayıtlı Sermayenin Yükseltilmesi Karşısında İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Durumu	24
i. TTK ve SerPK' nin Yürürlüğe Girmesinden Önceki Süreç	24
ii. TTK ve SerPK Açısından Değerlendirme	27
c. Yönetim Kurulunun Sermaye Artırım Yetkisinin Miktar İtibariyle Üst Sınırını Oluşturması	31
B. Başlangıç Sermayesi.....	31
1. Kavram ve Tanım	31
2. Özellikleri.....	33
a. Esas Sözleşmede Öngörülmesi.....	33
b. Zorunlu Asgari Tutar Öngörölmüş Olması	34
c. Tamamının Ödenmiş Olması	38
C. Çıkarılmış Sermaye	40
1. Tanım	40
2. Özellikleri.....	41
a. Yönetim Kurulu Tarafından Artırılabilmesi	41
b. Kayıtlı Sermayeyi Aşamaması.....	42
c. Ticaret Siciline Tescil Edilmesi.....	42
II. Terim Sorunu	43
III. Tarihi Gelişim.....	46
A. 1982 Öncesi Kayıtlı Sermaye Sistemi	46
1. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Ortaklığı Kanunu	46
2. Yatırımlar (Holding) Anonim Şirketine Bazı İstisna ve Muafıklar Verilmesine Dair Kanun.....	50
B. 1982 Sonrası Kayıtlı Sermaye Sistemi.....	50
1. Sistemin 2499 sa. SerPK' de Düzenlenmesi.....	50
a. Türk Hukukunda Kayıtlı Sermaye Sistemine İhtiyaç Duyulmasının Nedenleri.....	50
aa. Esas Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı İşlemlerinin Uzun Zaman Alması Nedeniyle Sermayenin İhtiyaç Duyulan Zamanda Artırılmaması.....	50

bb. Formalitelerinin Fazla Olması Nedeniyle Tedrici Kuruluşun Tercih Edilmemesi	55
cc. Esas Sermaye Sisteminin Pay Senedi ile Değiştirilebilir Tahvil İhracına Elverişsizliği	56
dd. Kayıtlı Sermaye Sisteminin Halka Arzı Kolaylaştırıcı ve Teşvik Edici Rolü.....	58
ee. Sermaye Piyasası Gelişmiş Olan Ülke Mevzuatının Model Alınması	59
b. Hazırlık Dönemi Çalışmaları ile 2499 sa. SerPK Düzenlemeleri	60
aa. Birinci Tasarı	60
bb. İkinci Tasarı.....	62
cc. 2499 sa. SerPK ve Kayıtlı Sermaye Sistemi	63
(1) Kanun Değişikliklerinden Önceki Dönem.....	63
(2) 3794 sa. Kanun' un Kayıtlı Sermaye Sistemine Getirdikleri	67
(3) 558 sa. KHK' de Öngörülenler ve KHK' nin Anayasa Mahkemesince İptali	70
(4) 4487 sa. Kanun' un Kayıtlı Sermaye Sistemine Getirdikleri.....	71
(5) SPK Düzenlemeleri.....	73
i. Mahiyeti.....	73
ii. Tebliğler.....	77
2. Sistemin TTK' de Düzenlenmesi	79
a. Düzenlenme Nedenleri	79
aa. Kanun' un Halka Açık Ortaklıklar ile Halka Açık Olmayan Ortaklıklar Arasındaki Hüküm Farklılıklarını En Aza İndirme Hedefi.....	79
bb. Sermaye Piyasasına Halka Açık Anonim Ortaklıkların Hâkim Olduğu Ekonomik Düzen Hedefi	82
cc. AB Müktesebatına Uyumun Gereği	87
dd. Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıkların Finansmanı İçin Araç Yaratılması.....	88
b. Kayıtlı Sermaye Sisteminin Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıkların Yapısına Uygun Olup	

Olmadığı ile Bu Ortaklıklar Açısından Gereklilik Arz Edip Etmediğinin Değerlendirilmesi	90
aa. Tek Kişi Anonim Ortaklığı, Az Ortaklı Anonim Ortaklıklar ve Azınlık Pay Sahipleri Açısından Değerlendirme	90
bb. Kayıtlı Sermaye Sisteminin Şarta Bağlı Sermaye Artırımıyla Birlikte Uygulanabilmesi	95
cc. TTK' nin 376. Maddesi Anlamında Sermaye Kaybı ve Kayıtlı Sermaye Sistemi	102
(1) TTK' nin 376. Maddesinin Öngördüğü Korumaya Genel Bakış.....	102
(2) Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Sermaye Artırım Yetkisi ve TTK' nin 376. Maddesi	104
(3) Kayıtlı Sermaye Sisteminde 376. Madde Denetimi.....	110
i. Sermaye Artırımında Denetim	110
ii. Kayıtlı Sermaye Sistemine Geçişte Denetim	113
dd. Elektronik Ortamda Genel Kurul Toplantısı Yapma İmkânının Tanınmış Olmasının Sistemin Tercih Edilebilirliğine Etkisi	117
ee. Metodolojik Değerlendirme.....	120
IV. Karşılaştırmalı Hukukta Kayıtlı Sermaye Sistemi	121
A. Anglo-Amerikan Hukuku	121
1. Amerikan Hukuku	121
a. Amerikada Ortaklıklar Hukuku Düzenlemeleri	121
b. Delaware General Corporation Law ve Kayıtlı Sermaye Sistemi.....	123
c. Modal Business Corporation Act ve Kayıtlı Sermaye Sistemi.....	124
2. İngiliz Hukuku	124
a. Companies Act 1980.....	124
b. Companies Act 1985 ve Companies Act 1989.....	124
c. Companies Act 2006	125
B. Kara Avrupası Hukuku	128

1. Alman Hukuku	128
a. Genel Bakış	128
b. 1937 Tarihli AktG Düzenlemeleri.....	130
c. 1965 Tarihli AktG Düzenlemeleri	130
d. GmbHG ve Kayıtlı Sermaye Sistemi.....	131
2. İsviçre Hukuku	132
3. İtalyan Hukuku	134
C. AB Düzenlemelerinde Kayıtlı Sermaye Sistemi	135
1. İkinci Konsey Direktifi (77/91/EEC)	135
2. 2012/ 30/ EU AB Parlamentosu ve Konsey Direktifi	136
V. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımının Hukuki Niteliği.....	136

İKİNCİ BÖLÜM
KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNE GİRİŞ,
YÖNETİM KURULUNUN YETKİLERİ,
KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNDEN ÇIKMA
ve ÇIKARILMA

I. Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Edebilecek Ortaklıklar.....	143
A. Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Etmesi İhtiyari Olan Ortaklıklar	145
1. Halka Açık Anonim Ortaklıklar.....	145
a. Payları Halka Arz Edilmiş Olan Anonim Ortaklıklar...	147
b. Payları Halka Arz Edilmiş Sayılan Anonim Ortaklıklar	148
aa. Payları Borsada İşlem Gören Ortaklıklar (Borsa Anonim Ortaklığı).....	149
bb. Pay Sahibi Sayısı İtibariyle Payları Halka Arz Edilmiş Sayılan Anonim Ortaklıklar	150
2. Paylarını Halka Arz Etmek Üzere SPK' ye Başvurmuş Olan Anonim Ortaklıklar	155
3. Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıklar	158
4. Limited Ortaklıklar	158

5. Ortaklığın Sınıf Değişirmesinin Kayıtlı Sermaye Sistemine Etkisi (SerPK m. 18/1, c. 2).....	160
B. Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Etmesi Zorunlu Olan Ortaklıklar	162
1. Yatırım Ortaklıkları.....	162
2. Portföy Yönetim Şirketleri	164
3. İpotek Finansman Kuruluşları	166
II. Kayıtlı Sermaye Sistemine Giriş Koşulları	167
A. Genel Olarak.....	167
B. Kayıtlı Sermaye Sistemini Kuruluşta Kabul Etme	169
1. Kuruluş Sözleşmesinde Öngörülmesi	169
2. Sisteme Geçiş İçin Bakanlıktan İzin Alınması.....	170
3. Bakanlıktan Kuruluş İzni Alınması.....	175
4. Ticaret Siciline Tescil ile İlan	176
C. Kuruluşta Sonra Kayıtlı Sermaye Sistemine Geçme.....	177
1. Esas Sözleşme Değişikliği Taslaklarının Hazırlanması	177
2. Sisteme Geçiş İçin İzin Alınması.....	177
a. İzin Başvurusu İçin Gerekli Olan Belgeler.....	178
3. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda SPK' den Uygun Görüş Alınması	183
4. Esas Sözleşme Değişikliği İçin Bakanlıktan İzin Alınması	184
5. Genel Kurul Tarafından Geçiş Kararı Alınması.....	184
6. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Onayı	184
III. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Yetkileri	186
A. Sermayeyi Artırma Yetkisi	186
1. Kapsamı	186
2. Yetkinin Tanınması	190
a. Yönetim Kurulunu Yetkilendiren Genel Kurul Toplantısında Toplantı ve Karar Nisabı.....	193
3. Yetkinin Devredilmez Niteliği.....	196
4. Kanuni (Zorunlu) Sınırları.....	197
a. Miktar Sınırı	197
aa. Genel Olarak.....	197
bb. Çıkarılmış Sermayenin Kayıtlı Sermayeyi Aşabileceği Durumlar	201
(1) İstisnalar Açısından Genel Değerlendirme	201

(2) Sermayenin İç Kaynaklardan Artırılması.....	204
(3) Sermayenin Ortaklığın Yeniden Yapılandırılmasını Amaçlayan İşlemler Nedeniyle Artırılması.....	206
b. Süre Sınırı.....	210
aa. Sürenin Belirlenmesi	210
bb. Sürenin Uzatılması	216
5. İhtiyari Sınırları	218
B. Esas Sözleşmede Öngörülmesi Koşuluyla Tanınabilecek Diğer Yetkiler	222
1. Yeni Pay Alma (Rüçhan) Haklarını Sınırlama Yetkisi	223
a. Yeni Pay Alma Hakkının Tanımı, Hukuki Niteliği, Amacı	223
b. Yönetim Kurulunun Yeni Pay Alma Haklarını Sınırlama Konusunda Yetkilendirilmesi.....	226
aa. Yetkilendirme Kararının Alınması	226
bb. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Onayı	230
cc. Yetkilendirme Kararının İçeriği	231
c. Yetkinin Kullanılma Koşulları.....	233
aa. Genel Olarak.....	233
bb. Haklı Sebebin Bulunması.....	235
cc. Eşit İşlem İlkesine Uyulması	239
dd. Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesine Uyulması	241
2. İmtiyazlı Pay Çıkarma Yetkisi.....	243
a. İmtiyazlı Pay Çıkarılmasında Temel İlkeler.....	243
b. Yönetim Kurulunun İmtiyazlı Pay Çıkarmakla Yetkilendirilmesi	246
aa. Yetkilendirmenin Amacı	246
bb. Yetkilendirme Kararının Alınması	246
cc. Yetkilendirme Kararı ve İmtiyazlı Pay Sahipleri.....	249
(1) İmtiyazlı Pay Çıkarma Yetkisini İçermeyen Yetkilendirme Kararı	249
(2) İmtiyazlı Pay Çıkarma Yetkisini İçeren Yetkilendirme Kararı	250
dd. Yetkilendirme Kararının İçeriği	252

c.	Yetkinin Yönetim Kurulu Tarafından Kullanılması.....	253
3.	İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Haklarını Kısıtlayıcı Nitelikte Karar Alma Yetkisi	254
a.	İlgili Yasal Düzenleme.....	254
b.	Yetkinin Yönetim Kuruluna Tanınmasındaki Amaç.....	255
c.	Yetkinin Yönetim Kuruluna Tanınması ve İmtiyazlı Pay Sahipleri	255
d.	Yetkilendirme Kararının Kapsamı.....	256
e.	Yetkinin Kullanılması	258
4.	İtibari Değerinin Üzerinde (Primli) Pay Çıkarma Yetkisi..	258
a.	Yetkinin Tanınması	258
b.	Yetkinin Kullanılması	259
5.	İtibari Değerinin Altında Pay Çıkarma Yetkisi.....	262
a.	İtibari Değerinin Altında Pay Çıkarabilen Ortaklıklar.	262
b.	İtibari Değerinin Altında Pay Çıkarma Koşulları	263
IV.	Kayıtlı Sermaye Sisteminden Çıkma ve Çıkarılma	265
A.	Çıkma.....	265
1.	Genel Olarak.....	265
2.	Çıkma Türleri.....	266
a.	Yetkili Makamdan İzin Alarak Çıkma	266
aa.	Çıkma Sebepleri.....	266
bb.	Yetkili Makamdan İzin Alınması	268
cc.	Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi.....	269
b.	Kendiliğinden Çıkma	270
aa.	Kendiliğinden Çıkma Sebepleri.....	271
(1)	Yönetim Kurulunun Yetki Süresinin Uzatılmaması.....	271
(2)	Kayıtlı Sermayenin Yükseltilmemesi.....	271
bb.	Kendiliğinden Çıkmanın Sonuçları.....	272
B.	Çıkarılma	275
1.	Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	275
2.	Çıkarılma Sebepleri	276
C.	Kayıtlı Sermaye Sistemine Dönüş Yasağı	281

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SERMAYENİN ARTIRILMASI ve
SERMAYE ARTIRIMININ HUKUKİ
SONUÇLARI

I. Sermayenin Artırılması	283
A. İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı.....	283
1. Genel Olarak.....	283
2. Hukuki Niteliği.....	285
3. Sermaye Artırımında Kullanılabilecek İç Kaynaklar	286
a. Kanuni Yedek Akçelerin Serbestçe Kullanılabilen Kısımları.....	286
b. Esas Sözleşme veya Genel Kurul Kararıyla Ayrılmış ve Belirli Bir Amaca Özgülenmemiş Yedek Akçeler	288
aa. Esas Sözleşmeyle Ayrılmış Yedek Akçeler	288
bb. Genel Kurul Kararıyla Ayrılmış Yedek Akçeler	289
c. Mevzuatın Bilançooya Konulmasına ve Sermayeye Eklenmesine İzin Verdiği Fonlar	290
d. Önceki Yıldan Aktarılan Kâr ile Dağıtılmasına Karar Verilmemiş Olan Son Yıl Kârı	291
4. İç Kaynaklardan Sermaye Artırım Usulü	292
a. Kârın Sermayeye İlavesi Söz Konusuysa Buna İlişkin Genel Kurul Kararı	292
b. İç Kaynakların Varlığının ve Gerçekliğinin Doğrulması	292
c. Yönetim Kurulunun Beyanı.....	293
d. Esas Sözleşme Değişikliği İçin İzin Alınması	294
e. Yönetim Kurulunun Sermaye Artırım Kararı	296
f. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Onayı	298
g. Sermaye Artırımında Kullanılan Kaynakların Ortaklığın Sermaye Hesabına Aktarılması.....	301
h. Uygun Görüş Almak Üzere SPK' ye Başvurulması	302
i. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda İzahname Hazırlanmasından Muafiyet.....	302
j. Artırım Kararının İlanı.....	303
k. Ticaret Siciline Tescil ve İlan.....	304

aa. Tescil Süresi	304
bb. Tescilin Sonuçları	305
(1) Sermaye Artırımının Kesinleşmesi	306
(2) Bedelsiz Payların Pay Sahipleri Tarafından Kendiliğinden İktisap Edilmesi	306
i. İktisap Edecek Pay Sahiplerinin Belirlenmesi	307
ii. İktisap Edilecek Payın Miktarının Belirlenmesi	310
iii. Pay Sahiplerinin Bedelsiz Payları Talep Hakkının Hukuki Niteliği	310
cc. İlan	311
B. Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı	311
1. Mevcut Payların İtibari Değerinin Yükseltilmesi Suretiyle Sermaye Artırımı	311
2. Yeni Pay Çıkarmak Suretiyle Sermaye Artırımı	313
a. Ön Koşullar	314
aa. Önceki Pay Bedellerinin Tamamen Ödenmiş Olması	314
(1) Kural	314
(2) İstisna	318
(3) Aykırılığın Yaptırımı	321
bb. Bilançoda Sermayeye Eklenmesine İzin Verilen Fonların Bulunmaması	321
(1) Genel Olarak	321
(2) Fonların Sermayeye Dönüştürülmesi	326
(3) Aykırılığın Yaptırımı	328
cc. Sermayenin Karşılıksız Kalmamış Olması	329
b. Esas Sözleşme Değişikliği İçin İzin Alınması	330
c. Yönetim Kurulunun Sermaye Artırım Kararı	330
d. Artırım Kararının İlanı	330
aa. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda	330
bb. Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıklarda	331
e. Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Onayı	332
aa. Olması Gereken Hukuk (De Lege Ferenda) Açısından Değerlendirme	332

bb. Mevcut Düzenlemeler (De Lege Lata) Açısından Değerlendirme	336
cc. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplanıp Karar Alması Bakımından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar	343
f. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda İzahnamenin Hazırlanması ve Onaylanması.....	350
g. Yeni Pay Alma Haklarının Kullanılması	351
aa. Halka Açık Olmayan Anonim Ortaklıklarda	351
(1) Süre	351
(2) İlan	353
(3) Yeni Pay Alma Haklarının Sınırlanma veya Kaldırılma Gerekçesinin Bir Raporla Açıklanması	354
(4) Payların Taahhüt Edilmesi ve Bedellerinin Ödenmesi	355
bb. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda	359
(1) Süre	359
(2) Pay Bedellerinin Ödenmesi.....	360
h. Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Payların Satışı.....	361
aa. Pay Bedellerinin Ödenmesi.....	362
bb. Pay Senetlerinin Teslimi.....	363
(1) 2499 sa. SerPK' deki Düzenlemeler ve Doktrin Görüşleri.....	363
(2) Mevcut Düzenlemeler ve Sonuç.....	366
cc. Satılmayan Payların İptali	373
i. Uygun Görüş Almak İçin SPK' ye Başvurulması	374
j. Yönetim Kurulunun Beyanı.....	375
k. Tescil ve İlan	376
aa. Tescil.....	376
(1) Tescil Süresi	376
(2) Tescilin Hüküm ve Sonuçları	378
(3) Fesih Davası	383
bb. İlan	388
II. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulu Kararlarının İptali ..	390
A. İptal Edilebilirliğin Diğer Sakatlık Hallerinden Ayrılması.....	390

B. Yönetim Kurulu Kararlarının İptal Edilebilirliğine Genel Bakış	395
C. Kayıtlı Sermaye Sisteminde İptal Edilebilirlik Yaptırımının Gerekliliği ve Gelişim Süreci	398
D. İptal Davası	402
1. Hukuki Niteliği.....	402
2. İptal Davasına Konu Olabilecek Yönetim Kurulu Kararları.....	403
3. İptal Edilebilirlik Sebepleri	405
a. Genel Olarak.....	405
b. Kanuna Aykırılık	407
c. Esas Sözleşmeye Aykırılık	408
d. Dürüstlük Kuralına Aykırılık	409
aa. Genel Olarak.....	409
bb. Eşit İşlem İlkesine Aykırılığın Yaptırımı	411
4. Davanın Tarafları	417
a. Davacılar	417
aa. Yönetim Kurulu Üyeleri	417
bb. Pay Sahipleri	420
cc. SPK.....	422
b. Davalı	425
5. Dava Açma Süresi	425
a. Sürenin Belirlenmesi	425
b. Sürenin Başlangıcı.....	426
c. Sürenin Sona Ermesinden Önce Duruşmaya Başlanamaması.....	428
6. Yetkili ve Görevli Mahkeme	428
7. Davacıların Teminat Gösterme Zorunluluğu.....	429
8. İptal Davasının Açıldığı ve Akıbetinin Duyurulması....	433
9. Kararın İcrasının Geri Bırakılması	434
10. Kesin Hükümün Etkileri.....	437
a. Davanın Reddine İlişkin Kesin Hükümün Etkisi.....	437
b. Davanın Kabulüne İlişkin Kesin Hükümün Etkisi.....	438
11. Kötü Niyetle İptal Davası Açanların Sorumluluğu	439
SONUÇ	441
KAYNAKÇA	459